

מעדותה של חנה זלצר על גירוש יהודים מעבר לנהר הדנייסטר אל העיר מוגילב

ב-41' גירשו אותנו, כל צפון בוקובינה. עיר עיר עיר, זה היה באוקטובר, בחוה"מ סוכות. את כל העיר פשוט הוציאו מחוץ לעיר, הכניסו אותנו בקרונות של בהמות, כל אחד עם הפקלאות מה שיכול לקחת, וקודם כל עברנו לאיזה עיר על גבול הדנייסטר, לאיזה עיירה של בסרביה בסאראביה, ושמה היינו עם מאות פליטים שבאו מכל המקומות, זה היה מראות זוועה שזה פשוט קשה לתאר איך שאנשים חיו שם.

הכל היה מבוזז כבר, היו שם כבר לפנינו, הרגו את כל היהודים וזרקו אותם לדנייסטר, וזה היה- הבתים היו ריקים, הקירות היו עם דם, ועם כתובות שהיהודים כתבו: "אל תשכחו אותנו", "תקחו נקמה" וכל מיני דברים. ובכל פינה התיישבו מי שיכול היה לשבת, זה היה בינתיים, ללילה-שניים, ובחוץ היו אנשים, באו בבוק, פשוט זוועה. לא היינו כביכול בני אדם.

ש. מי בעצם גירש אתכם?

ת. הרומנים. בפקודת הגרמנים.

ש. כמשתפי פעולה?

ת. בוודאי. וכעבור יומיים הרימו את כולנו, היו שם אלפי אנשים, כל מיני, והולכים הלאה. מה זה הלאה? הלכה שמועה שמעבירים אותנו את הדנייסטר, ויעשו לנו מושבות של יהודים וכל אחד יעבוד, בובה מייסס [מעשיות], כמו בגרמניה ובפולניה, ארבייט מאכט פריי [= "העבודה משחררת"] זה היה בעצם המוטו, שיהיה לנו נורא טוב, כדי שנלך. אז הלכנו. אז אני זוכרת שהלכנו ברגל עד לדנייסטר, שמה ראינו כבר מה שקורה, ושם היו הרבה טרגדיות. איך שהוא עברנו.

ש. אולי בכל זאת תספרי קצת מה ראית שם?

ת. קשה להגיד מה שראיתי. קודם כל גופות צפות על הדנייסטר, הדנייסטר לא היה מים, זה היה אפור ואדום, ומלוכלך, וזוועה. פשוט קשה לתאר מה שהלך שמה. בתור ילדה בת 18 עוד לא, היום בני 18 הרבה יותר מפותחים מאז, אז היינו עם מנטליות אחרת לגמרי. את גדלה בבית סגורה, כמו שאומרים, עטופה, שמורה - ופתאום את רואה דברים כאלו שאת לא תופסת. השכל לא תופס. העיניים רואות אבל הראש לא תופס את זה. אז כשעברנו כולנו, הרוב הגדול לעיר שקוראים לה מוגילב, זו עיר בירה באוקראינה. וכשהגענו למוגילב, הכניסו את כולנו למין קסרקטין ענקי, וכל אחד צריך היה לתפוס לו פינה. והיו שם אולמות ענקיים, מלוכלכים.

ש. זה בית מלאכה?

ת. לא, קסרקטין של צבא, שהיו עוד לפנינו אנשים שם. וזה היה מסריח, ומלא צואה ולכלוך, קשה לתאר מה שהיה שם, וכל משפחה שהיתה, חיפשה לה איזו שהיא פינה על הרצפה, להתיישב על הפקלאות, לחכות לראות מה קורה. ואז למחרת התחילו לקחת את הקבוצות ולהמשיך. באו הרומנים, עם שוטרים על סוסים כזה, הוציאו את האנשים קבוצות-קבוצות והמשיכו הלאה. אני חושבת שגם הם לא ידעו לאן. אבל זה היה הלאה.

מקור: ארכיון יד ושם 0.3/8388